Op Burgerboerderij Oosterwold werken boeren en burgers samen aan voedsel

Op Burgerboerderij Oosterwold komen voedselproductie, landschap en burgers letterlijk bij elkaar. Arnold en Diana van Veelen bouwen er aan een landbouwbedrijf dat niet alleen voedsel produceert, maar burgers uitnodigt om actief onderdeel te worden van de landbouw van de toekomst. Daarmee is de boerderij zowel een ondernemend agrarisch bedrijf als een proeftuin voor een nieuwe relatie tussen boer en burger.

Wie Burgerboerderij Oosterwold bezoekt, ziet het meteen: dit is geen traditioneel melkveebedrijf. Er lopen weliswaar koeien en er wordt gemolken, maar op en rond het erf gebeurt veel meer. Burgers helpen een handje mee en leren waar hun voedsel vandaan komt. Wie dat wil, kan ook mede-ondernemer worden en zelf een bijdrage leveren aan het ontwikkelen van nieuwe activiteiten en lokale producten. De ligging van Burgerboerderij Oosterwold, aan de rand van Almere, is bij uitstek geschikt om bewoners verantwoordelijkheid te geven voor de inrichting van hun eigen leefomgeving. Vooral voor jonge gezinnen en mensen die bewust bezig zijn met duurzaam wonen en voedsel biedt dat een aantrekkelijk perspectief. Ze maken kennis met de producent, werken mee op het bedrijf en hebben de beschikking over lokaal voedsel uit het voedselsysteem waarin zij wonen.

Van schaalvergroting naar een nieuw bedrijfsmodel

Ondernemers Arnold en Diana van Veelen hadden een grootschalige melkveehouderij voordat ze in Almere neerstreken. Ze zochten naar meer zingeving. Op Burgerboerderij Oosterwold werd het aantal koeien fors teruggebracht en verschoof hun aandacht van productie naar een landbouwbedrijf waarin natuur, voedsel, ondernemerschap en samenleving met elkaar verbonden zijn. De koeien bijvoorbeeld worden nu vrijwel volledig met gras gevoerd, kalveren blijven bij een koe of pleegmoeder en natuur en biodiversiteit krijgen nadrukkelijk ruimte binnen de bedrijfsvoering. “Ondernemen betekent voor ons ontdekken welke waarde een boerenbedrijf kan toevoegen aan zijn omgeving”, vertelt Arnold. De belangrijkste verandering is de manier waarop de boerderij zich heeft geopend naar de buitenwereld. Want ondernemerschap houdt niet op bij het hek van de boerderij. “Ons bedrijf groeit juist door verbindingen te leggen met de mensen, ondernemers en het landschap eromheen.”

Burger wordt deelnemer

De naam Burgerboerderij is niet toevallig gekozen. Op veel agrarische bedrijven is de burger vooral consument: iemand koopt uiteindelijk in een winkel een product dat ergens op een boerderij is gemaakt. In Oosterwold proberen Arnold en Diana die afstand nog kleiner te maken. De burger kan er klant zijn, maar ook bezoeker, vrijwilliger, medewerker, financier of deelnemer aan activiteiten. Burgerboeren helpen bijvoorbeeld met werkzaamheden op het bedrijf. Daarmee krijgt de boer-burgerverbinding een heel praktische vorm. Niet alleen vertellen hoe landbouw werkt, maar mensen zelf laten ervaren hoeveel werk, grond, natuur en ondernemerschap achter voedselproductie zitten.

Van verdienmodel naar bestaansmodel

Dat wil echter niet zeggen dat economie minder belangrijk wordt. Een toekomstgerichte boerderij kan alleen blijven bestaan wanneer er voldoende inkomsten zijn. Juist daarom is de zoektocht van Arnold en Diana interessant. Met minder koeien moet op andere manieren waarde worden gecreëerd. Directe verkoop, samenwerking met andere ondernemers, activiteiten op het erf en betrokkenheid van burgers kunnen daarin een rol spelen. “Het is een vorm van ondernemerschap waarbij economische en maatschappelijke waarde naast elkaar staan. Niet alleen de vraag: ‘Hoeveel

kunnen we produceren?’ is van belang, maar ook: ‘Welke functie kan deze plek vervullen voor de mensen die eromheen wonen?’ Dat past volgens Arnold bij een bredere beweging naar toekomstgerichte landbouw waarin een boerenbedrijf niet alleen wordt afgerekend op productie, maar ook betekenis kan hebben voor biodiversiteit, landschap, leefbaarheid, gezondheid en sociale verbinding.